„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 41. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 15. МАРТА 1891. ГОДИНА XXVI.

ИСЕЉАВАЊЕ ИЗ УГАРСКЕ.

Из наше државе сели се све више и више света. Сели се у Румунију, у Србију, али све је то ништа према оном, колико се сели у Америку. Питање је сада, да ли се сели из обести, или што мора да се сели.

О томе нема сумње, да се многи исељеници само зато иселили, што им је овде тескобно било, а не зато, што не би могли никако овде живети. Већином су то скорашњи досељеници амо, као н. пр. Немци, којима је лозинка: где ми је боље, ту ми је и постојбина. Зато и видимо Немаца свугде по свету. Видимо га код нас, у Русији, у Америци, у Аустралији, па чак и у Африци. Њему је стомак све и сва. Но зато и ради, али ради, да живи, да има користи. Онде, где види, да му се рад и мука иоле боље не исплаћује, покупи своје андрабуље, па тражи места, где се не ће бадава мучити и радити. Кад му је постало тескобно у Бачкој и Банату, он је прешао у Срем, а одавде хоће у Србију, Босну и т. д. Друкчије је то са староседиоцима. Без љуте невоље неће Србин да остави огњиште, на ком је поникао, да напусти ону груду земље, на којој се подигао. Тако је мање више и са другим народима, који живе у овој држави. Па опет се сви од реда селе. Селе се поред Немаца и Мађари, и Словаци, и Румуни, па и Срби. А шта значи то? Значи, да су у нашој држави такве прилике настале, да човек заборавља на све, па само још помишља на себе, да се одржи, а то је: да не умре од глади. Заман ћете му ви певати и говорити о љубави према отаџбини и постојбини, заман ће те му причати о светињи огњишта и оне груде земље, коју су му предци знојем и крвљу нагнојили и натопили, он вас не ће разумети, јер све те ваше песме, говори, приче и приповетке не пријањају уз њега, управо не да, да све то уз њега пријања, једна мисао, мисао самоодржања. И то је сасвим појмљиво. Не може се од никог захтевати, да здрав пропадне и умре од глади. То у истини нико од никога не захтева. На против, знамо, да се дигне читав свет па човека, који је без невоље и без нужде дотерао до просјачког штапа. Па кад умемо да вичемо на тога човека, онда најмање имамо права да замерамо и пребацујемо оном, који, не марећи ни зашто друго, једино бежи од сиротиње, од пропасти, те хоће да ради као човек, ал и да живи као човек.

Код нас су настале такве прилике, да многи и многи презре своје огњиште, па се лаћа бела света, да се хлебом зарани. И у залуд ћемо ми те своје рђаве прилике прикривати. Хтело би се силом страном свету да представи, као да код нас није баш сасвим тако рђаво, да би се свет морао селити. Него бајаги, човеку никад није доста, а уз то је прост и лаковеран, па верује агентима, који му говоре и описују бољи и лепши живот тамо с оне стране мора, у Америци. Тако изилази, да нам је свима у овој држави добро, а што се ипак толики свет сели у Америку, није тому наша невоља крива, него што је свет прост, па онда они агенти, што ту простоту и лаковерност злоупотребљују. Оно има и тога, да је један и други и наговором иселио у Америку, али таквих има мало, врло мало. Но допустићемо, да је много света из Угарске наговором тих агената отишло у Америку. Али питамо ми, да ли би ти агенти заишли по Угарској, да нису нашли згодна земљишта за рад им и заслугу? Ми смо рекли већ, да човек не оставља своје куће баш тако лако. Тек онда, кад види, да му над главом горе, он гледа да спасе себе, да не пропадне и он заједно с њом. А треба знати и то, да се орлови онде купе, где стрва има. Дакле, простота, лаковерност, неситост човечја, агенти — све су то само узгредни узроци, а главан је узрок силном исељавању нашег света општа невоља, зло наше материјално стање. Где се човек мучи и ради, а опет зато не може да живи, него животари и пати се као нико његов, онде не треба тражити узрока исељавању у овом ил оном, него у оним приликама, у којима се човек мучи и ради, а ипак не може да живи.

Но леп изговор злата вреди. Угарска влада пронашла је, да нису криве економске прилике, у којима живимо, исељавању, него „проклети“ агенти. Па то, а после, што неки исељеници не могу да прокопшу у Америци, узела је као разлог, да стаје на пут исељавању. И збиља наше управне власти раде на томе: заустављају и враћају свет кући. Ми не видимо, да је то од бог зна каква успеха, али је значајно, што влада хоће исељавање да спречи. Она има зацело разлога за то, а први је, што хоће да задржи најјачу радну снагу у земљи. Сваки се не може ни селити у Америку. Само јаки, здрави селе се тамо, а то значи, да земља, осим што губи најбољу радну снагу, губи најбољу и војну снагу. Старци, жене, деца, кљакави и богаљасти немају посла у Америци, него људи, и то снажни, јаки и здрави људи.

Но хоће ли влада успети? Не ће. Свет ће се и даље исељавати. Онај, који је нагао да сели, иселиће се сутра, кад данас не може, ако не сутра, а оно прекосутра и т.д.

Само један начин има, да се исељавању стане на пут. Угарска је, кажу, благословена земља. Данас у њој живе 17 милијуна душа, а људи тврде, да би могло још неколико пута толико света у њој живети, па опет, да је сваки сит, задовољан и срећан. Но ми нећемо тако далеко да идемо. Добро би било, кад би само ових 17 милијуна душа лепо и добро живели, и то тако бар, да не бисмо морали селити из ове државе. Но наша се влада о томе најмање брине. Све јој је друго прече, само јој је материјално побољшање народно девета брига. Сви то знамо и признајемо, па признаје и сама влада. Само се она извињује, да није могло друкчије бити. А то није истина. Могло је друкчије бити, само да су угарски државници имали увек интересе опште, државне пред очима, место што су се одавали неостварљивим мислима и смеровима. Све се жртвовало остварењу мисли: да се створи држава од једног народа. Много се том смеру жртвовало, много се и данас жртвује, а ипак се он не остварује, нити ће се остварити. Зато пак материјално страдамо и патимо, зато се селимо, зато остављамо и напуштамо огњиште, зато и претпостављамо, да је боље и по свету се потуцати, него чувати то огњиште, да се не угаси, или да га ко други не распреће.

Или зар није тако? Народ оголео, силних пореза и дажа не може да се надаје, филоксера му уништила винограде, поплаве га даве, руше му кућу, разносе иметак и уништују усеве, а влада хоће да помађарује децу, тако рећи, још у колевци. Али опет и то народ да плати. Па онда, хоће сву моћ да приграби у своје руке. Жупаније зар не помађарују брзо, него ће она то пробати. Зато доноси предлог, да се уништи жупанијска самоуправа, али опет на рачун народа, јер ће промена жупанијске управе и автономије такође грдних трошкова захтевати. . .

Шта ћемо ми Срби да радимо? Питамо то, јер се селе и Срби. Ту скоро била је вест, како се вазда Мокринчана, и то не баш сиромашних, спремају, да селе у Србију. Па хоћемо ли, да се селимо? Ми велимо, да не треба. Ако морају браћа Словаци јатомице да селе преко мора, ми не морамо. Још можемо да живимо овде, тешко, врло тешко, али боље је и то, него да напустимо оно, што нам нико не поклони, него што нам дедови и прадедови крвљу искупише и оставише у аманет. Остајмо и истрајмо. На муци се познају јунаци!

—.

Писмо из Србије.

Београд, 13. марта.

Јесенас између 17. и 18. октобра ноћу пребегао је један млад Србин Јања Стојковић из Ораховица у Старој Србији са Фатимом ћерком Фазлије Аметовића, Арнаутина из истог села. Фатима је изјавила, да хоће да се покрсти и да се венча с Јањом. Већ сутра дан, 18. октобра дознао је за тај случај турски вице-конзул, а 19. је поднео протест, тражећи да се Фатима изда турским властима, пошто јој нема више од 16 година, те као малолетна потпада под власт својих родитеља, који су захтевали, да се она врати кући. Пошто је од стране родитеља дошао и девојчин стриц Рецеп Аметовић да је кући води, а Фатима је тврдила, да јој има 18 година, среска власт је наредила, да се преко вештака испитају године старости Фатимине и како су лекари дали своје мишљење, да јој нема више од 16 год. 20. окт. предата је рођаку јој Рецепу, који је кући одвео. По овој ствари интерпелисали су министра унутарњих дела Панта Срећковић и Тома Јовановић и на јучерашњем скупштинском састанку одго-

ЛИСТАК.

ПРИЧА О ДОБРОМ СИНУ.

(Из господског живота)

Из брачне свезе Фрање Мајорнокија и Катарине Галове поникоше два дечака. При склапању овога брака одмах у почетку је учињена погрешка. Њега је склопио неки адвокат, а бракови — како изгледа — склапају се на небу, а не у адвокатској канцеларији. У осталом, стари Мајорноки био је читавог свог века лакомислен, будаласт и ћудљив. Зато су га управо и хтели рођаци да ожене, јер мишљаху: жена заврне човеку мозак. Од паметна човека начини луду, па зашто не би и од луде начинила паметна човека? И за једно и за друго потребан је једнак труд. Што се тиче Катарине Галове, она би била красна женица, само да није тако мала била и, по свој прилици, постала би код ваљана мужа ваљана жена, да је није отац, сапунџија, рђаво васпитао. Пробудио се у њој сталешки понос, који нарочито тражи жртве у грађанским круговима.

Да буду срећне! О том сањају сироте грађанске девојке . . . Да навезу грофовску круну на цепним марамицама. Да буду срећне? А да ли је то срећа, живети на страном земљишту, страном зраку?

Али гђици Галовој није тако нико говорио.

Кад ју је Фрања првипут видео, имао је — као што веле — много што-шта да примети због маленог јој узраста, али на то му је будући таст одговорио: „Ништа се за то не брините, господине Мајорноки. Биће она доста велика, кад је метнемо на сандуче с новцима.“

И тако се збиља и ожени њоме, али су живели заједно само три године. (Кад бих се хтео каваљерски изразити, морао бих рећи шест година, јер се ратне године броје двоструко.) Треће године стадоше се проносити по околици неки гласови. Није вредно ни говорити о том. Стара песма: Официр . . . . Двобој . . . . Развод. То су три позната степена у хваљеној земљи господског брака.

Фрања је рђаво поступао са својом женом, а она је због тога била другима врло наклоњена. У осталом, можда то баш и није била истина. У разводној парници наведена је она позната „неутољива мржња“. Две речи, тако неизмерне дубљине, као две велике вреће, у које се баца прљави „веш“ два човека.

Госпођа се дакле вратила својим родитељима, и ту јој синчићи проведоше детињске године.

Сапунџија Гал и жена му врло се поносили својом ћерком, „госпођом пл. Мајорнокијевом.“

Дечаци су живели као принчићи какви. Управо је смешно било, кад би стари Гал о рођен-дану својих унука научио неколико стихова и на најсвечанији начин поздравио младу „господу“ осећања.

Дечаци су били један према другом сушта противност. Руди био црномањаст, Павле плав; Руди тих и пун чуства; Павле несташан и немаран. Павле је био брзо на чисто, да је рођен за господина, па би напрћио пос на мирис од сапуна, а нежни Рудика је напротив са љубављу пријањао уз деду и мајку.

— Ово је наш. То је покорнија грана. Павле нас не ће ни познати, кад се једном буде возао на четир коња, али Руди ће нас свагда волети.“

Кад их после тога у осмој им години узе отац себи, да их пошље у варош на школе, ожалости то старе врло. Госпођа Галовица узе тај растанак срцу и умре од тога, а господар Петар Гал брзо оде и сам за њом.

А и шта је више требао на овоме свету? Проклети свет је изумео стеаринске свеће.

А ради самог сапуна није вредно живети, јер су свеће управо највише доносиле. Кад дакле пођоше по свету стеаринске свеће, устукну имање Галово знатно у натраг, јер се господар Гал упустио у разноврсна скупа подузећа. Остало је само мало имања, а ипак га је требало много више, нарочито сада, кад међу ратним странкама, које се никад више не састадоше, чак и не видеше, настаде жестоко и огорчено натицање — око љубави оба дечака. То вам је била необична борба, какве летописи ни из близа не познају.

За децу се одјако морао отац бринути, али је и мати то чинила. Сваке недеље слала им тазе колача у варош, где су деца „штудирала“

На то се јако ражљутио супруг. Он дакле склопи са тамошњим посластичарем уговор, да деца смеју у његовом дућану онолико појести, колико им стомак може поднети. За божић им купи он сребрни сахат, а о ускрсу их изненади мати са златним. О феријама им опет купи отац интов запрегнут малим коњима. Преко тога се већ није могло матери.

Но матерња љубав није мировала . . . а ни очинско срце није остало на миру . . .

Тако је то ишло пуних десет година. Кад би им он купио разних књига са сликама, књига за младеж, она би им купила одмах на првој лицитацији читаву библиотеку и послала железницом у варош.

Младим господичићима било је врло добро. Новаца су имали толико, да ни десети део нису могли да утуку.

Али четрнаесте године ослаби то надметање. Мати поче попуштати. Она је сад слала разне везове и ручне радове. Павлу се они нису допадали, али Рудика је и ове ситнице примао с благодарношћу, он је врло ценио, чак би их принео уснама. „Сирота добра мама, колико си хиљада пута морала убости иглом, док није ово готово било!“

Али се већ и на господину Мајорнокију могли приметити знаци „малаксалости“. Прошле јесени се дао бирати за посланика, а то, као што је познато, много кошта. Али како било да било, тек и васпитање дечје беше довршено, они су управо имали да полажу испит зрелости. Стари је дошао био на испит, јер од како је постао послаником, волео је, да се јавно показује. Одмах му упаде у очи, да је Рудика ове године врло оскудно одевен. „Зар ти немаш друга одела?“ — „Не, драги оче.“ — „Па куд деваш толики новац, што ти шаљем?“ — „Ја га потрошим“, одговори он весело. — Отац је, намргођен, гладио браду. „Откуд си се тако наједаред променио? Пре си имао и заштеђена новца, а носио си се као војвода. Шта је то с тобом, дерапе? Па твој сат, твоје прстење, игле?“ — „Нема их више.“ — „Далеко смо дотерали! Ти сигурно имаш какву . . . . ти бекријо!“ — „Дакако, имам.“ — „То је заиста красно, ти . . . .“ гунђао је стари и набра чело, а око усана му међутим заигра тајанствен осмејак. „А хоћеш ли ми рећи, орјатине, ко је то?“ — „Не-

ворио је министар Ђаја на ту интерпелацију, разложивши скупштини цео ток ствари. Поступак власти је био законски оправдан, пошто се по постојећим уговорима морало дати задовољења праву родитељском, на које су се позвали и родитељи и турски вице-консул. Међутим је погрешка била у томе, што су се Јања и Фатима задржали у Врањи на очи турског консула и на самој граници, а могли су се уклонити у унутрашност, те би на тај начин измакли трагању турских власти. Дотични чиновници су свакако као Срби учинили погрешку, што бегунце нису на то упозорили. Фатима је била за сво време свога бављења у Врањи у поштеној и угледној кући, а при издавању се састарало за њену личну безбедност и према поузданом извештају, Фатима је и данас жива и здрава. После кратке дебате, у којој су сви говорници осуђивали неспретност среских чиновника прешла је скупштина с мотивацијом на дневни ред. Од три мотивисана реда, које су предложили поп Марко Петровић, Панта Срећковић и Стојан Рибарац и који су се слабо разликовали један од другога, усвојен је на предлог министра Ђаје једногласно Рибарчев предлог, који гласи: „Народна скупштина примила је к знању објашњење г. министра унутрашњих дела због издавања девојке Фатиме турским властима. Скупштина задовољна са досадашњим његовим личним радом у овој ствари, очекује од г. министра да предузме строге мере против оних чиновника, који су издали Фатиму, те да се тиме подигне заштитна снага српских закона и одржи у важности углед српске државе на балканском полуострву“.

Веће осуде за те чиновнике и не треба од ове резолуције, којом их народно представништво пред целим српским народом осуђује због њиховог поступања. Као Срби требали су и сами одмах знати, шта им ваља чинити. Скупштина је овом приликом показала, да кад је у питању част и углед српске државе, онда падају све партијске несугласице и једнодушно се устаје у обрану српскога образа.

Данас се у скупштини претреса законски предлог о шумама, који је поднео министар народне привреде. (О овом доносимо опширније у чланку: Нов закон о шумама у Србији. Пр. Уред.).

Политички преглед.

Противници реформе жупанијске. Доњо абаујска жупанија је држала ових дана своју скупштину. На скупштини је решено, да се пошље молба сабору у ствари реформе жупанијске самоуправе. У молби тражи жупанија, да сабор одбије законски предлог о жупанијама, да се задржи право бирања чиновника и најпосле, да се развитак управног организма оснива на самоуправном основу. — Сад скоро је издао безимени писац једну броширу, у којој устаје против реформе, писац вели: „Влада има право да именује чиновнике, — и тиме је све речено“. — Држава неће од сад да дели власт са жупанијама, него хоће да буде господар у средишту као и у жупанији. Она сматра наименовање чиновника као најбоље средство, да постигне свој смер. У осталом она хоће да створи неколико параграфа за оне, који ће жупанијама само толико користити, да стара патријархалност не изумре. Писац је подвргнуо оштрој осуди нови законски предлог, и долази до тог закључка, да ће ако се усвоји законски предлог — од сад бити сабор једина власт, која ће моћи одбијати неправедне нападаје владине, али и то би био у стању да чини само таки сабор, у ком је представљена права воља народа. Најпосле предлаже писац у својој брошири, да се уведе опште право гласања, како би на тај начин дошли једном до правог, народног сабора.

Ревизија устава у Белгији. Ствар о ревизији белгијског устава је узела доста озбиљан вид. Краљ је у последњој министарској седници изјавио, да он увиђа, да је неопходно нужно, да се устав прегледа и поправи. Он ће скорим распустити комору и после тога расписати нове изборе.

Нов закон о шумама у Србији.

Српска влада је између многих других законских предлога поднела народној скупштини и предлог закона о шумама. Да је још мало потрајало, шума би у Србији тако рећи нестало. Но стамањивању шума стаће се сад на пут, а уједно ће се и нове подизати. „Одјек“ има у 57. броју чланак под натписом: „Закон о шумама“, у коме се између осталога вели: „Познато је, да су шуме по сваку земљу и државу од неизмерне важности. Шуме ублажавају јаке врућине као и јаке зиме, оне привлаче на се влагу и распростиру је; позна пролећа су последице великих шума, и где су оне у близини, тамо је зима мање сувомразна, а лети је мање суше. Како снажна шума утиче на климу, сведочи најбоље, што је у Мисиру број кишних дана порастао од 5 на 45 у години услед тог, што је Мехмед Алија посадио 30 милиона дрвета. Безобзирно сатирање шума стало је скупо сваку земљу и њено становништво, јер је последица тога свакад била: рђава клима, сиромаштво воде, неплодност земље и т. д.

Има земаља, у којима је некад живело многобројно становништво, а сад су скоро пусте и сасвим сиромашне, а то само с тога, што је услед уништења шума, уништена уједно и плодовитост земље. То су разлови са којих државна власт у свима сувременим државама поклања изванредну пажњу шумама, и државним и општинским, и појединих друштава и личности. У свима европским државама у новије доба, држава је у општем интересу задржала себи право, да врши надзор над свима шумама, да их заштићава од прекомерног сатирања и да ограничи и право власника приватних шума, у колико то захтевају општи интереси.

И предлог закона о шумама, што га је министар привреде народној скупштини поднео, изазвале су преке потребе земаљске. Крајње је време било, да и наша земља добије сувремен закон о шумама.

Према новом закону о шумама извршиће се строга подела и премер свију шума у земљи (општинских, приватних, државних и опште народних), и одредиће се тачно како и где се сме сећи и правило о сечи. За тим је наређено, да се шуме подижу одмах свугде, где су врлети и стрмени, а свака општина, која нема шума, мораће у току од 5 година подићи најмање 5 хектара шуме. Што се пак тиче употребљавања шуме, оне ће бити по напред израђеном плану. Такса за шпекулацију подигнута је, а за домаће потребе (до 30 куб. метара) спуштена је. Тако исто је спуштена такса и за израду домаћих и пољопривредних потреба (алата, лопата, вила и т. д.) Даље је основан фонд, у који улазе сви приходи и из кога се покривају сви расходи око шума и на послетку заведени су окружни шумари, подшумари и чувари шума. То су главне одредбе, то је језгра новог закона о шумама.

И код нас су шуме у опште и суви ше сечене и сатиране, а слабо се држава о том старала, да то сечење у интересу општем ограничи и нове шуме подигне. Па и опште народне и општинске шуме, које нису својина само данашњег нараштаја, него су својина и наших потомака, слабо су до сад биле штићене. Све то имало се у виду при стварању овог новог закона о шумама, који ће на сваки начин у великој мери унапредити наше шумарство, а тим уједно и богатство земље и народа“.

ДОПИСИ.

*** **Стари Бечеј** 12. марта. (Има ли проневере у нашој политичкој општини? — Тужба против једног назови-инжењера. — Како је са рачунима наше српске црквено-школске општине? — Припомоћ српском забавишту.) Сад скоро пуче глас по новинама, како су овде ушли у траг грдној проневери у политичкој општини. Писано је, да из сиротињске касе фали 12.000 ф., а из општинске 88.000 фор., свега: сто хиљада форината! Разуме се, грозна је срамота за општинску управу и више власти и кад би проневера била далеко мања, а камо ли да толико износи. Ту ствар покушао је да ублажи и разјасни овдашњи листић „Ó-Becse és Vidéke“. И ево како — по њему — изгледа истина. Нема проневере, него је општинска благајна оштећена са 88.000 форината — вели он. Али — умирите се! Та се штета повлачи још од пре 30 и више година, кад је општина многим дужницима својим кредитирала, па јој ови нису дуг никад исплатили. Кажу неки, да ће то бити понајвише дуг за аренду општинске земље, коју су некаква господа узимала „под закуп“, али — на вечиту вересију. Чекало се и дочекало, да тај дуг застари, па се сад вели, да су и ови дужници већ од десетак година неспособни за плаћање. Изгледа дакле, да ова грдна штета не терети садање општинско чиновништво, него оно, које је кадгод газдовало.

Што се тиче сиротињске касе, ту свакако има проневере, па и кривице неких садањих званичника. Јер кад је, после смрти бившег сиротињског оца Фесла, прегледана ова каса, пронађено је, као што кажу, да нема више стотина форината; а остало — од прилике 4000 ф. — изнашли су опет као сумњива потраживања. Сремски начелник ставио је међу тим секвест на имање бившег сиротињског оца, па ће се отуда моћи потпуно намирити досад изнађени мањак, који износи близу 5000 фор.

Осим тога доказано је, да је, са рђавог руковања при оправљању долме, пре две године упропашћено 6000 фор. А све то, кад озбиљније погледате, несумњиво сведочи, да така управа и тако слаб надзор нису ваљали.

Има већ прилично времена, како нам је бележник Завишић на ново суспендован са звања. — Мађарски лист пише, да је истрагом доказано, да он неколико стотина фор. није тачно и на време спровео у књиге; али се тај новац код њега нашао. Дознајемо, да ће се на скоро и његова ствар код жупанијске власти решавати. А шта буде свршено — чућете.

Него, ево вам још један редак призор из општинскога живота. Г. Арса Поповић, брат нашег посланика Васе, тужио је министарству овдашњег грађанина Исидора Дебељачког због тога, што бесправно носи назив инжењера. Г. Иса издаје се — вели — за испитаног инжењера, па има већ више од 20 година, како је под том фирмом као вирилац незаконито ушао у варошко представништво. Познато је, да се дипломисаним мерницима — по закону — двоструко рачуна пореза, па је тако и он протурен. Но, по овој тужби г. Иса не само да нема никакве дипломе, него нема ни сведоџбе за обичног земљомера. — Знајући, да и г. Дебељачки спада у коло тако зване солидне дружине, ми радознало чекамо крај ове ствари. Министарство је већ наредило истрагу. Тако ће се на скоро доказати, да ли је све овако, као што тужба износи. Најпосле, наше Српство неће бити с тога у бројноме губитку; јер како је г. Дебељачки данас велепоседник, ваљда ће бар од сада моћи с правом бити и вирилан члан.

После овако немилих појава смемо мирном душом погледати на рад и напредак наше српске црквено-школске општине. Држећи се строго закона, имали смо редовну главну скупштину у четвртак 7. марта о. г. Од силних предмета додирнућемо само најглавније. А то су црквено-општински и закладни рачуни за г. 1890. Зна се, да је пре неколико година било и јавне повике због неуредног предавања општинских рачуна. Та је повика била онда заиста оправдана. Јер за време пређашње управе дешавало се, да су понеки тутори годинама натезали са полагањем рачуна, па је опет најпосле испадало — којешта. А данас? Данас са рачунима тако стојимо, да смело и отворено смемо рећи: ретка је општина, у којој је толико реда и тачности, као што је овде код нас. Није то пуко хвалисање, него права истина; за то је, без икаква лажна стида, са поносом јавно исповедамо. Под новом црквено-општинском управом сасвим је радикално прекинуто са вечитим оклевањем и старом шепртљаријом у предаји рачуна. Свака три месеца редовно се подносе сви рачуни, са прилозима, одбору на преглед. И већ крајем године, последњег дана, сви су рачуни — на општу радост — готови и прегледани. У вођењу тих рачуна особита заслуга припада вредноме Јовану Чиплићу, учитељу нашем; јер он се стално трудио, да делом докаже, да се рачуни могу и уредно водити и тачно — по закону — предавати. С те стране осветлан је углед и овој општини. Бољи пут је указан, те се од сада ваља држати само овога правца и газдинство општинско мора лепше напредовати. Стање наше нека вам покажу ови бројеви:

ћу, богме, драги оче.“ — „Добро, добро. Хај'те пожур'те се на испит. Ја ћу доћи мало после.“

Господин посланик хтеде прво да попуши једну цигару, али није имао ни једне. Можда ће се где наћи код младе господе. Он отвори дакле орман и наиђе ту на читав свежњић поштанских упутница, које су гласиле на 50..., 60..., 40 форината. — „Ааа — загунђа стари — ту дакле лежи зец. Где су ми до врага наочари? Намести их. На упутницама је стојало: Госпођи Катарини Галовој.

Дакле, тако је далеко госпођа дотерала? То је и заслужила — шапташе му на ухо злуради демон.

Она га задобила за себе! Мене поткопава, матер воли! И док је то тако за себе говорио, стиште песницу и диже је пун гњева. Чекај, змијо!

Затим оде на испит и привидно је мирно слушао питања и одговоре, а међутим му се у грудима све комешало.

Павле паде, а Руди положи испит са одликом. Отац приђе сину, који је пао и пољуби га у чело.

— Не бој се, сине, ти ћеш ипак зато бити господин.

Други се саже, да му руку пољуби, али га он одгура од себе и љутито га погледа.

— Одлази ми с очију... Ја те проклињем.

— Оче! викну Руди у великом болу, шта сам ти учинио?

— Шта? Издао си ме. Твојој матери шаљеш новце. Сад већ знам куд су отишли сат и прстење. Ти ме поткрадаш ње ради.

— Знај, да живи у великој оскудици, промуца Руди, а сузе му навреше из очију.

— Ја с њом немам ништа, рече бездушни Мајорноки, а ни с тобом више. Можеш ићи, камо ти драго, и чинити, што ти је воља!

— Опрости ми, мољаше га дечко гласом, који је срце потресао, је сам само следовао законима природе.

— Природе? Ја ту госпођу не знам за законодавца. Откуд она долази да потписује законе? Колико ја знам, није ни у једном округу изабрана. У осталом иди к њој, кад се по њеним законима владаш. Ја те више не познајем.

Тако одби господин Мајорноки свога Рудику, који се, остављен, упутио пешице у варош, где му је мати живела, а Павле се међутим одвезе на красним каруцама, запрегнутим са четир коња у дворац својих предака. Али се прво задржали мало у вароши. Господин Мајорноки прикаже Павла поджупану. „Препоручујем ти мога Павла. Не ћу га више слати у школу, али је и овако врло згодан човек. Нађи му, молим те, какву службицу.“ — „А за какву би ми пријатељ Павле био најзгоднији?“ — „За ону, која ти прва буде на расположењу“, одговори Мајорноки старији.

Божјим провиђењем десило се, да се жупанијски порезни ревизор први растао са службом и животом. Тако постаде Павле Мајорноки ревизор у порезном уреду, а добри Рудика је морао међутим да стане код некаквог надриадвоката, да би том заслугом колико је могућно ублажио невољу своју и своје матере А у то време стајало је врло зло са госпођом Галовицом. Кућа јој је била продана, наквт је такође отишао ње у свет. Морала је да са сином узме једну собу на месец и да швом заслужује лебац. Већ перо је рђаво средство да се набави новаца, а како је тек са иглом! И они су живели, како су живели, али ипак не сасвим без радости, нарочито не за госпођу Галовицу. Та муж јој је још живео, могла га је мрзети; а ту јој је и син, који је сав њезин био, имала је, дакле, и кога да воли. А могла је и другог да воли, ако би јој ма и по ређе написао по које писамце. Да је обиђе који пут, за то — разуме се — није имао времена. Он је живео из дана у дан, угађајући себи, удварао се госпођама и правио — дугове. Брига због тога набра чело материно суморним борама, тајна јој се туга сави око срца.

— Сами смо ти на овоме свету, често је горко јадиковала.

А тако је и било. Морао је доћи когод с другог света, да им помогне. Тада умре неки богати стриц њезин у престоници и остави своје имање од двеста хиљада форината госпођи Катарини Галовици, ако је иста још у животу.

И опет насташе добра времена за младу господу „од Мајорноки“. Руди остави прашњаву писарницу, а Павле је сад добио времена да и своју „маму“ посети. Но док се овде сунце рађало, у дворцу је залазило. Дворац је заједно са свим поседом требао бити на лицитацији продан. То дочује госпођа Катарина и хтеде да прибави себи задовољштине. Она заповеди Рудики да купи дворац, па ма му цена још толика била.

И тако се Руди крене на пут. Кад наста ноћ, сврати у једну крчму и заиште да једе. Бирташ се даде у мисли, шта ће да му зготови. — „Испеците ми које јаје“, рече гост. — „Јаје?“ викну бирташ зачуђен. „Али где да нађем јаја? У читавој околици не можете добити ни јајцета“. — „Како, зар немате више кокошака?“ — Имамо кокошака, али немамо петлова. Овде бесни ужасно крвопролиће, од како је господин Мајорноки солгабиров“. (Мајорноки је наиме био, од како је мандат изгубио, солгабиров.) — „Ја вас не разумем“. — „Господин солгабиров су первозни, па не могу да спавају. Где дакле у ком селу буде на ноћишту, ту власт заповеди, да се сви петлови побију, да га глупаво кукурикање петлова не буди. Али — настави брбљави бирташ — сва је прилика, да не ће бити још дуго солгабиров. Крај је ту и његовој владавини.“ — „Како то?“ — „Ето, баш ће сутра да му буде лицитација“. — „Знам. Али он ипак за то може остати солгабиров“. — Бирташ је жмиркао очима: „Како се узме. Његови дугови нису баш најчистији, ви ме разумете.... у руковању са државним новцем не подударају се цифре. Ја знам за све то, јер је мој син секретар. Он ми каже све. Пре а после биће и његовом царству крај. Мени га је жао, сиромаха, јер је он ипак био добар господин“. — Гост уздахну тешко, замишљено обори главу, па ће запитати: „Како се ви зовете? — „Габор Балић“. — „Би ли сте ми учинили једну љубав и урадили добро дело“. — „То зависи....“ — „Ја се зовем Мајорноки, и син сам тога Фрање Мајорнокија“. — Бирташу од страха испаде из уста сребром окована лула. „Ај, тужан и жалостан!“ промуца сав у очајању. „Боље да сам језик ишчупао. Ја видим већ, да ћете ме дати свезати“. — „Неће вам бити ништа, господар-Балићу. Баш вам хвала, што сте ми то све рекли. Али вас само за једно молим. — „Ево вам и живот!“ викну брбљави бирташ живо. — „Дакле, гово-

I. По рачуну црквене општине за г. 1890. износило је:

Имање крајем године — —	29.375 фор. 13 нов.
Дуг*) крајем године — —	14.045 фор. 18 нов.
Према томе чиста актива: —	15.329 фор. 95 нов.

II. Заклада † баронице Е. Јовићке за стипендисте:

Имање крајем године 1890. —	57.064 фор. 43 нов.
Дуг (стипендистама) — —	1.976 фор. — нов.
Чиста актива— — — —	55.088 фор. 43 нов.

Споменућемо овде још нешто у опште. Од осталих заклада, којима ова општина рукује — а има их 25 — износило је:

Имање крајем године 1890. —	19.925 фор. 09 нов.
Дуг — — — — — —	340 фор. 41 нов.
Чиста актива— — — —	19.584 фор. 68 нов.

Главна је скупштина узела све рачуне на знање, и уз то изабрала више чланова за преглед од своје стране.

Још нешто. Можда и знате, да наша „Просветна задруга Српкиња“ у Старом Бечеју већ од више година скоро сама о свом трошку издржава једно српско дечје забавиште. И деца, која иду у овај завод плаћају нешто; али то је мало, да се подмире сви трошкови. Разуме се, за овако подузеће иште се не само труда и добре воље, него понајпре — новаца. Стога је женска задруга замолила нашу црквену школску општину, да јој ради забавишта пружи какву сталну годишњу припомоћ. И ова је молба уважена. Скупштина је једногласно решила, да од сада издаје 150 фор. годишње потпоре на наше забавиште. Али како у томе заводу за сад нема много деце, стављена је жеља и услов, да се у будуће примају бесплатно она деца, за коју се докаже да су сиромашна. Наравно, не сме се ни ту претерати преко законом одређеног броја.

Мислимо, да заузимање за овако дело служи на част не само општини, него и родољубивој задрузи Српкиња наших. Па кад би још они, којих се тиче, настали и за тим, да садању забавишту даду стручно изобразити и спремити за овај посао, како би се потребним знањем иста школа још већма унапредила, — тек онда би у таким заводима могли гледати праве стубове за одржање нашега Српства. Ако игде, али овде вреди оно: „Двоструко даје, ко за времена даје“.

*) Под именом овога „дуга“ треба разумети, да је то свота, коју ће ова општина имати да плати сликару за сликање цркве. Но тај терет исплатиће се тек у току од неколико година, кад иконе буду готове. Отуда тај тако звани „дуг“.

Темиблато, 9. марта. „Застава“ је у 33. броју донела вест, као да ће цела православна српска црквена општина овдашња да се претвори у црквену општину романску. Ово је погрешно јављено. У ствари је то, да се Романи овдашњи пријавили за оцепљење иступање — из јерархије српске, па и цркве овдашње. А ово су они и 1881. године хтели, но онда су од више власти одбијени. Шта ће сада бити јавићу у своје време.

Њиховој побуни првој био је узрок, што је велики прирез — на више година — за парохијал узет, због чега се и Срби онда огорчили, па неки с Романима молбу подписали и деобу искали. Од Срба је потписао први неки Ђока Коларски, који је за свашта добар, само за добро не.

Садашњем захтевању романском главан је узрок огорчење на овдашњег пароха Ј. Д., који се осим своје рескриптуалне плате, наплаћује и за оне дужности, које се по рескрипту бесплатно обављају, због чега га је црк. одбор и конзисторији тужио. Зато он опет ово чини и даље.

Изгледа, да он ово с неком намером чини, да овим Романе огорчи и на оцепљење нагони, а то с тога, да по иступању Романа остане сам као српски парох, а други овдашњи парох В. Б., кога за млађег сматра, да мора одавде селити.

Да парох Ј. Д. овако мисли и ради, доказује то, што га у овом највише потпомаже споменути Ђока Коларски, који једнако по романским кућама иде и ове за оцепљење наговара, а види се често да пароху Ј. Д. у посету одлази и од њега упутства добива.

Држим, да се у намери својој, обојица могу лако преварити, јер је опште познато да парох В. Б. врло добро код народа стоји, а што парох Ј. Д. и његов друг Ђ. К. овога мрзе, то се слабо овде у рабош узима, јер се обично зна, да гори на бољег свагда мрзи.

Оволико сам за вредно нашао на јавност изнети у погледу оцепљења Романа, а кад треба, јавићу се опет.

Један Србин.

Вел. Бечкерек, на дан 40 мученика. (Вечерња забава с' томболом у корист српског учитељског конвикта.) На беле покладе држана је овде вечерња забава са томболом и игранком. Била је то једна од најсјајнијих забава, што се досад у Бечкереку приређивало. Ова забава имала је двојаке цели; прво и прво дала се прилика овдашњем живљу да се мало провесели и разоноди, а друго да по примеру осталих српских места принесе материјалне помоћи фонду за оснивање српског учитељског конвикта у Н. Саду. Ову забаву приредио је месни српски учитељски збор, а уз пријатељско суделовање месне срп. трговачке младежи и гђце Јулке Матејићеве. — Забава ова беше многобројно посећена; а отпочета је у 8 часова. Програм беше, истина, кратак, али одабран. Прва тачка беше говор Богдана Свирчевића, срп. н. учитеља, који је у име учитељског збора поздравио присутне искупљене госте. Говорник је у кратким потезима нацртао рад и значај српског учитељства, одкако се амо доселисмо, а нарочито за ово последњих 30 година. За тим је говорио о најновијем покрету наших учитеља, да оснују „српски учитељски конвикт“, историју тога покрета, ко је покренуо ту мисао, (кад је споменуо име Гавре Путника, зачуло се бурно: живео) и шта се за тим радило.

После говора ступише на узвишено место њих до 30 младих Срба, поносита челенка и узданица народна — трговачка омладина са својим врсним ликовођом Б. Сремцем и отпеваше са највећом тачношћу и сигурношћу — песму И. пл. Зајца: „Дижи се из сна“. Композиција ове песме је врло дивна, и право вештачко дело, коју су наши млади Срби тако дивно и умилно отпевали, да је код слушалаца побудила опште допадање и одобравање, што сведочи оно бурно плескање и весели узвици: „Живели певачи“! Само оно одмерено, тачно, мирно и милозвучно певање и она дивна складба, коју произвађаху дивни гласови трговачке омладине, могло је пожњети онаку сјајну похвалу. — Мелодија у овој песми је српска и дивна, а наглашавање јој се слаже са наглашавањем у обичном говору, што је од најлепших страна ваљаних складаба.

Најсјајнија тачка распореда беше декламаторски део, који беше са највећом пажњом саслушан. Гђца Јулка Матејић красноловила је дивну умотворину Змајеву — „Песма о песми“. — Већ само име чика-Јовино довољно је да слушаоца задовољи, а поред тога она вешта, право уметничка гестикулација, чист — милозвучан глас, правилно наглашавање и изговарање речи краснословљачице допринело је да очара управо занесе слушаоца. Ова дивна песма нашег омиљеног песника, којом се казује и верно описује значај и дејство песме, скоро сваком је позната, али је ипак са највећом пажњом слушамо. Декламаторка потпуно схвативши и разумевши узвишене мисли песникове решила је своју задаћу на потпуно задовољство присутних, чему је најбољи и највернији доказ оно бурно и дуготрајно одобравање и поновно изазивање од стране сакупљених гостију. За знак велештовља на спрам ове дичне Српкињице, месни учитељски збор предао јој је дивну киту цвећа, захваливши јој се на пријатељском суделовању, којим је одликовала приређивачки одбор.

За овим је г. Панта Јовановић срп. н. учитељ отпевао једну народну песму уз пратњу — оркестра. Шта је песма то је најбоље и најверније спевао Змај, велећи:

„Хај, што Србин још се држи,
Крај свих вала —
Песма га је одржала,
Њојзи фала!“

Ова песма отпевана је доста добро, исто је са свим појмљиво, када узмемо у обзир у опште милозвучно певање г. П. Јовановића.

Последња тачка првог дела беше: „Ђурђев дан“ од Х. Дубека. Сама певка — мелодија ове песме, таква снажна утиска има на слушаоца, да се човек и нехотице сети песникових речи: „У песми је слога, у песми је спас“ — слушајући сагласно, хармонично и складно певање наше попосите трговачке омладине. Ова кратка, али дивна и весела складба отпевана је на опште задовољство и извојевала је заслужно признање.

За овим је седио други и по нашу младеж најмилији део — игранка. Паравно да се не да ни замислити право српско веселје без народне игре — кола, и српског музикалног инструмента — гајда. Када се зачуше мили звуци српских банатских гајда, на лицу сваког, како мушког тако женског, старог и младог, могао си приметити неко необично весело расположење. Та милина беше погледати оно дивно исплетено народно коло, искићено свежим цвећем младежи српске. И нехотице ми понекад застаде око на овој или оној лепоји, на чијем су лицу могло видети праву веселост, раздраганост. Сем тога дивота беше видети онај низ наше младежи, када отпочеше играти омиљену српску игру „сељанчицу“, па „краљев оро“; све то изазвало је на лицу посматрача радосну сузу из веселих очију. Забава је бела зора опомињала, да се треба кућама разилазити, као што вели она наша народна: „посвирати, па и за појас заденути“, ипак је веселје чак и сутра дан продужено.

За време одмора између игара публика се пријатно занимала изигравањем томболе. Човек просто не могаше се нагледати оних лепих и вештачки израђених радова. Између осталих радова са своје вештачке израде и укуса највећма у очи упадаху рукотвори гђе: Милице Војковић рођ. Путић, Христине Пирра Драгиње Смедеревац, Амалије Мучанов; даље радови гђца: Јулке Матејић, Софије Игњатовић, Љубице Јовишић, Јелене Маркове, Катице Никифоровић, Пулхерије и Јелене Радојчић, Марије Станојловић, Ане Адамовић, Драгиње Ружић, Јулијане Петкове, Катице Ристић, Ане Исаковић, Марије и Вукосаве Пејић, Софије Каменковић, Софије Клајић, Савете Николајевић, Марије Крстић, Софије Секулић, Катинке Глигоровић и Катинке Љубимиреско; сем овде наведених још су на ову цел приложили од знатне вредности ствари гђце: Олга Матејић, Емилија Турипска, Даница Винцановић, Драга и Даница Радојчић, Јаванка и Марија Јовановић, Катарина Смедеревац, Корнелија Стојшић, Емилија Поповић, Соса Бошковић; даље гђе: Ј. Таназевић, Олга Савић, Мила Поповић, Катарина Станковић, Софија К. Буковала, Н. Ђонлић, Султана Димшић, Драга Станисављевић, Руд. Месник, Лепосава Завишић, А. Михајловић, Марија Купусаревић, А. Стајић и Л. Исаковић; — г. г. Васа Секулић, К. Ракић, А. Кокић. Стеван Крпучин, Милан Манојловић, М. Михајловић, Алмажан, Срп. трг. омладина, Богдан Поповић, Светозар Богојевић, Новак, Дајч и Најма, Д. Бранкован, Младен Винцановић, Светозар Косовац, П. Ристо и Св. Грчић. Изигравање томболе трајало је читав један час. За цело то време владала је мирна тишина, јер свак се задубио у своју срећку пазећи на извлачење бројака. — Тек после свршеног чина наступио је у дворани прави метеж и жагор од силног разговора о „срећи и несрећи“, како се коме указала. Доиста ово беше право уживање, а пала је овом приликом знатна свота од распродаје срећака — до 136 ф.; при распродавању срећака нам је градоначеоник г. Јован Крстић много допринео, да се овако леп успех показао, на чему нека му је најтоплија српска хвала. — Чист приход од ове забаве износиће до 200 ф. што је одређено „срп. учитељском конвикту“.

Нека је хвала местном учитељском збору, који је пружио сходну прилику местној Србадији, да се мало разоноди и весело прозабави, а тако исто још неђа хвала и слава нека је родољубивом грађанству бечкеречком, које се одазвало позиву месног учитељског збора. Нека нам у сваком подузећу буде путевођа — слога, та драгоцена врлина, па да нас онда види Бог!

Бн.

Самош, 10. марта. (Наше неприлике са поп-Шандором). Држим, да ћете и мом допису у цењеној „Застави“ мало места уступити, тим пре, што хоћу овде да на видик изнесем покоре нашег председника црквене општине.

Из нашег места ретко стижу вести, ретко се кад чује у јавности, шта се све овде у Самошу догађа, узрок томе не знам какав је, али ће бити свакако тај, што је овде немарност у сваком погледу овладала и што, тако рећи, свако се повлачи, нерад, да се замера. Али међутим док је тако, наше ствари пате, наше су прилике таке, да се с њима ни мало похвалити не можемо, јер самовоља свештеника-председника таког је маха отела, да већ границу прелази. Зато сам се ево подигао, да изнесем то на јавност.

Пошто смо потпуно уверени, да је нашој црквеној скупштини истекло 6 година како је изабрана, то су неколико свесних грађана овд. општине послали пароху председнику г. Александру Павловићу ову молбу:

Српској правосл. црквној општини у месту. Понизно потписани правосл. хришћани и чланови овд. матере цркве слободни смо понизно и уљудно сл. председништво упитати, да ли је протекло законито време како је од стране консисторије овд. црквена скупштина изабрана, организована; и ако је законито време истекло, питамо: хоће ли се нова скупштина бирати, и кад?

Држимо, да нам сл. председништво неће, као члановима овд. црквене правосл. општине за зло примити, што то питамо, по што и нама интерес и напредак наше матере цркве на срцу лежи.

Тешећи се надом, да ће сл. председништво у што краћем времену нама повољна одговора дати, јесмо у име многих једномишљеника. У Самошу, 22. фебруара 1891. Долазе 20 потписа.

Чујте шта је на то са амвона свештеник-председник одговорио. „Опет су се појавили ровци, да

рите са вашим сином, па ако што дочујете, што би мом оцу могло шкодити, а ви ми то јавите, па ћу ја онда ствари у ред довести. А вас ћу за ваш труд наградити. Хоћете ли ми то учинити? — „Ево вам руке! Али где ћу вас наћи? — „У дворцу“. — „Али то ће бити сутра....“ — „Баш зато“, рече Руди, смејући се, „потражите ме тамо, ви или ваш син“.

Сутра дан постаде дворац са свим инвентаром својина Катарине Галовице. А за мало време, па се сапунџијина кћи опет намести у оним просторијама, у које је некад као невеста са толико слатких нада ушетала и где је затим толико подносила. Весело је шетала по башти. „Види Руди онај жбун, где си једном чело разбио. Гле, колико је дрво и како је остарило! Погле само, Павле, посађено је баш онога дана, кад си се ти родио. Па поток на крај баште — је ли још ту? Жубори ли још?“ — Да, жубори и како је већ јесен била, био је пун опалог лишћа. — „Павле ће и даље остати у звању, добро ће се оженити и ћовести богату невесту у кућу. Дворац је доста пространа. Годишњи доходак подићи ћу му на 4000 форинти. А ја ћу остати са Рудиком овде и сладити се мирним сеоским животом. Али зато ћеш и ти, Руди, бити племић. И теби ћу дати 4000 фор., можеш се на четир коња возити, имати свог послужитеља, шампањца пити“.

Руди остаде код куће, па је мудро економисао. Истина, није се возио ва четир коња, ни шампањца није пио, али је био ипак врло срећан. Само по неки пут био би по читав дан тужан. Заман је тада мати му покушавала, да га развесели. „Тебе мори нека тајна туга. Шта ти је, драги Руди? — „Ништа. Ја само премишљам о овом или оном.“ — „А о чему управо?“ Та он није имао разлога, да буде невесео, као што је чешће бивао. Заљубљен није могао бити, јер никуд није ишао, нити му је ко долазио. Само је један старац долазио чешће, са којим би се затворио у соби, где би по читаве сате провели. — И редовно се увек после тога показало на њему забринуто расположење и тешка туга. Отуда мати закључи: „Овај човек доноси много јада у кућу. Ја ћу гледати, да дознам прави узрок, а дознаћу, ако никако друкчије, а оно лукавством!

Једног дана после подне отишао Руди у поље, када дође Габор Балић, онај крчмар.

— Одите амо — викну му госпођа са пријатељском снисходљивошћу.

— Ја сам дошао до младог господина.

— Знам, рече она лукаво, син ми је све казао и поверио ми, да у место њега с вама говорим. Дакле, шта је?

— Та — требало би нам опет новаца.

— Још увек? Али куда девате толики новац! запита госпођа на сумце.

— Та — жупанија има велики стомак.

— Јесте ли донели какво писмо?

— Дакако. Писмо од старог господина. Јуче су га са звања скинули. Жупанија има велики стомак. Много сам новаца однео, па су га ипак скинули.

Док је стари тако брбљао, отвори госпођа дрхтавим рукама писмо и прочита са љутито зажареним очима:

Драги Руди! Пошљи ми по Балићу 100 форинти. Твој отац,

Мајорноки.

Госпођа прво побледе као крпа, затим поцрвени као паприка. Мале, сиве очи јој искочише, просипљући гневне погледе.

— Одлазите, прошкрипута зубима. Не дам ни новчића. Даље с очију ми!

Најсданпут нестаде и оно мало углађености, с којом су је у заводу премазали, нестаде онај сјај, који јој придаваху сјајни дворац и китњасти зидови. Опет се указа сасвим сапунџијина ћерка. Са стиснутом песницом полети на Балића, али овај јурну напоље и побеже безобзира и бестрага.

У страшној љутини кидала је са себе хаљине, побацала на под порцеланско посуђе, чаше на гвоздену пећ, јурну ходником, посваљива сандуке са цвећем и вазе и све што је под руке дође, утрча у чељадску собу, па стаде туђи невине служавке по лицу, глави.

У тај мах наиђе Руди, звиждучући веселу неку песмицу. Сунце је било на заходу. Са раскошним сјајем расипаше своје злаћане зраке по заталасаним њивама. Вечерњи поветарац тихо шушташе по мирној долини и буђаше у шуми тајанствени шапат.

— Затворите капију, цичала је разјарена госпа.

Поплашене слуге и девојке потрчаше онамо и стара, тешка капија, која је од памтивека била отворена дан и ноћ, затвори се са великим шкрипањем, тако рећи, под носом Рудики.

— Шта је то? запита Руди љутито и стаде лупати. — Отварајте!

Тишина.

— Та отварајте већ једном! То сам ја.

Загушен смех беше му одговор.

— А чекајте, обешењаци!

Немирно је ходао горе-доле. Затим залупа тешким каменом на капији. Горе на спрату отвори се прозор.

— Каква је то ларма, запита неки глас, кога је сто пута до сад чуо, па ипак му беше непознат.

— Ја, мама.

— Ко?

— Зар ме не познајеш, насмеја се Руди гласно. — Дабогме, љутина ми је променила глас. Помисли само, драга мама, затворили ми капију пред носом.

— Ја сам тако заповедила.

— Ти? Запита Руди сав у чуду. — Ти си то заповедила? Како да то растумачим?

— Сасвим просто. Десно и лево воде путеви. Овде немаш шта тражити.

— Мати! Мати! Шта се забога, догодило?

— Ти си се сложио са твојим оцем. Преварио си моје срце и на зло употребио моју лаковерност, расипаш моје имање. Ти си непоштен. Одлази од мене!

То јој беху последње речи и с тим затвори прозор.

Руди наслони врело чело на један стуб и гледаше укоченим погледом на звездано небо. Затим убриса сузе, које му полетише низ лице и крену се на пут — у свет. Кад је ушао у шуму, рече му лескови жбун: „Одсеци од мене путнички штап“. Тајанствено шуштање лећаше од дрвета до дрвета. А кад изађе из шуме, дошапта му шума на растанку.

— Ти си, Руди, непоштен!

(К. Миксат.) Превео Т.

овај миран народ подрију. Опет су се појавили надринаучењаци и надрикњиге, да овај народ буне. Чувајте се процеса, јер кошта 2—300 фор. — Зар не видите, да сам вам порту заградио, за коју сам силне новце потрошио, јер сам за канту воде морао 1 фор., а за довоз цигље за свака кола 5 фор. плаћати". — Но ко је крив што председник није у љубави са политичном општином, која је дужна у свакој прилици црквн. општину с надничари и подвозом испомагати? Поп-председник воли своме брату, сину и куму одборнику платити из црквене касе подвоз до Панчева, Бечкерека и т. д., него да од кнеза (Србина) кола иште!! Земље црквене имамо, но службе божије и сарањивања од стране свештеника-председника немамо као што треба. Наше школе никад од његове стране катихизације немају. Ту, ту, г. свештениче, јер на млађима свет остаје, а лако је бити председник код пуне касе.

Дакле, кад је покојни поп-Макса пред своју смрт јавно у цркви рекао, да је време, да се нова скупштина бира и да пазе одборници шта раде, јер на њих свака одговорност спада, — крстио га поп-Шандор „букачем", а ове сад ровцима и т. д. — Лепе речи из свештеничких уста са амвона! Али да, треба му опростити, јер стар је човек.

Нека пресуди читалачки свет, ко је на кривом путу: или они што понизно питају, или онај што сурово одговара.

Па шта на то народ вели? Нека га — неће се ни он оковати овога света, а други опет: Та живеће он колико и вршачка кула. — И може живети јер се много не труди. На јутрење да у 7 сати звонити, у 8 с. готово, служба за ½ сата готова. На коли долази и одлази из цркве. Мртваце прати на коли, у гробље не улази, по морају да му на ашов земље изнесу, па сандук ван гроба прекрсти. Не ће седнице и лицитације на јавном месту да држи, већ поред пећи у своме павиљону. — Толико за сада. —ж—

Вести из места и са стране.

Школски савет отпочео је данас у четвртак своје редовне седнице.

† **Маца Давидовић рођ. Симоновић.** Пишу нам из Глине: „3. марта о. г. је умрла у Глини супруга честитог грађанина овдашњег Мите Давидовића, Маца Давидовић у 35. години живота свог. Покојница је била верна супруга, добра мати, а што је главно, ваљана Српкиња. Покојница је оставила за собом четворо ситне деце. Колико је покојница била обљубљена у месту и околини, сведочи то, што се на укоп слегло и мало и велико из места и околине, да покојници — и ако је било врло рђаво време — укаже последњу почаст. Лака јој црна земља била!"

† **Др. Павле Падејски.** У Сремских Бољевцих преминуо је др. Павле Падејски у 28. години живота свог. Покојник је положио докторат филозофије у Грацу. За тим је био професор на нижој гимназији у Књажевцу у Србији. Но ту оболи од љуте болетице у грлу, и мораде напустити своју службу, да наскоро и подлегне смрти. Покојник је био ваљан Србин, а окушао се још за рана и на књижевном пољу. Књижевни радови његови даваху наде, да ће од њега постати један од бољих наших књижевника. Али „ум за морем, смрт за вратом!" Немилостива смрт не даде пок. Падејском да оствари своје жеље и своје идеале.

Шта ли је Врањево богу згрешило? Пишу нам из Врањева: „Има у закону један параграф, који наша виша духовна власт за цело обожава од силне љубави. То је §. 57 у рескрипту од г. 1868. Тај кобни §. каже: да конзисторија испитује молбе свештеничке и одбацује оне, који немају прописана својства. Ето, то вам је прави бич у рукама духовних власти, којим сасвим по ћефу могу да гоне и шибају свакога, који им је мрзак. Или зар је до сада један био одбијен из најшупљег разлога: што та и та конзисторија „није обнашла припустити у кандидацију" овога ил онога?! Јест, тај празан навод увек стоји спреман — као кеба иза појаса — против немилих лица. Па зар је то каква повост? — рећи ће ко. Да, то је већ старо зло; зато чујте новије: У Врањеву је отворен стечај за једно свештеничко место. Иште се више њих, па се богме, иште и чувени „љубитељ књижевства", бечејски јереј Мл. Јосић. — Против овога је предата тужба због извесних ствари не само министарству, него и бачкој конзисторији. И док се по неки невини свештеник врашки гони, да се мора селити из места у место, — дотле шта се овде десило? Лепо су пронашли, да је **у реду** и тако лице припустити избору! И још ће му се ваљда дати прилика, да предикује тамо — о моралу... Па зар немају право они врањевчани, што веле: „А шта ли је Врањево богу скривило?"

Снег. У среду у јутру пас је изненадио густ снег, који је падао до подне и нападао је толико, да нам изгледаше, е се не приближује Ускрс, него Божић. Време је уопште ово неколико дана захладило, по има изгледа, да ће данас, сутра попустити.

„Српски учитељски конвикт у Нов. Саду" добио је накнадно после последњег извештаја свог још и ове прилоге: Срп. православ. црквн. општина у В. Кикинди јавила је, да је одредила на ову цел из своје благајне 250 ф. које ће отплаћивати у 5 годишњих рата по 50 ф; од тога је већ и послала своју прву рату од 50 ф; — Женски патронат срп. више девојач. школе у Панчеву скупио је у своме кругу за ову цел и послао: 67 ф; — Добротворна Задруга Српкиња у Вршцу уписала се за потпомажућег члана са 50 ф, а послала је од тога своје две рате у своти од 20 ф.; такође се уписали за потпомажуће чланове с прилозима од 50 ф. што ће отплаћивати у месечним ратама по 5 ф. и по 2 ф. г.г. Ђорђе Бугарски, адвокат и Милисав Плавшић трговац из Илока и послали су своје прве рате. — Учитељице: гђа: Зорица Трумића из Митровице и гђица: Олга Црнојачка из Беочина, приредиле су са својом школ. дечицом представе и забаве у корист овог конвикта и прва: гђа. З. Трумићка послала је као чист приход: 52 ф. а друга: гђица О. Црнојачка: 31 ф. овом конвикту. Даље су послале као приход својих црквен. тасова на ову цел ове црквн. општине: Ечка: 2 ф; темишварско фабричка: 6 ф. 08 н.; луговетска: 3 ф.; елемирска: 5 ф.; варјашка: 2 ф. 58 н. Са овим износи фонд овај до сад: 5400 ф. а. вр. Слава и хвала свима!

Промоција. Јављају из Беча, да је на тамошњем универзитету прошле суботе промовисано 73 кандидата медицине за лекаре. Не зна се, да је икад толико кандидата у један мах промовисано на бечком универзитету.

Забава с игранком. Овдашње немачко певачко друштво „Фросин", даваће 18. (30.) о. м. забаву с игранком. На забави ће свирати војна музика 70. пуковније. Улазна цена је од особе 60 нов. Породична улазница стаје 1 фор. 30 новч.

Зашто Јота Грујић није отишао у Загреб Познато је свима и свакоме, да Јота Грујић није хтео да оде на позив судски у Загреб, да сведочи у ствари „грабежи Германове оставине". Том се сваки жив чудио. Но, ево како тумачи ту целу ствар лист мађарске крајње левице „Еђетертеш", који у једном од својих последњих бројева вели ово: „Загребачки судбени сто је учинио све и сва, да Грујића, уредника српског листа, који је наклоњен Мађарима, добије у своје руке; загребачки судбени сто је захтевао још и то, да му се издаду истражни списи, који се односе на ствар Грујићеву у овој парници, а за тим их је вратио Новосадском суду. Доцније је загребачки судбени сто поново искао те списе од новосадског, али новосадски судбени сто је изјавио, да ће их само под тим условом издати, ако се хрватски бан обвеже, да ће се списи после коначне расправе у Загребу вратити у Нови Сад Услов је тај дат, и загребачки судбени сто је добио списе. Кад се загребачки судбени сто уверио, да му неће испасти за руком, да добије Јоту Грујића у своје руке, он му се сад свети тако, што је у пресуди својој прогласио Грујићеве списе за кривотворене, како би прејудиковао пресуду новосадског суда у Грујићевој ствари. Али новосадски судбени сто није упућен на памет загребачких судаца, па ће он у ствари Грујићевој судити по свом сопственом уверењу и правном знању." Оволико „Еђетертеш." Међер је сад бар доста јасно, за што Јота није морао да иде у Загреб.

Поново попис. Да је последњи попис душа неуредно вођен, то ће најбоље доказати ова околност. У вароши Холдмезе Вашархељу биће сасвим на ново попис душа. То је због тога, што се варошким матрикулама доказало, да у Холдмезе Вашархељу има 2559 душа више, него што су то пописивачи нашли. Становници су мислили, да ће се од сад пореза распорезивати по броју душа, и затајиваху пред пописивачима онолико душа, колико год могоше. Сад је државна статистичка писарница наредила нов попис душа у тој вароши.

Красно газдовање. У Карцагу у Угарској су ушли у траг грдној проневери у тамошњој сиротињској благајни. У благајни нема 40—50.000 фор.; но неки рачунају, да ће бити два пут толико. У благајни је било и много драгоцености, које су такође својина сирочадска. Два чиновника су предала истражној комисији два златна сахата, која су као што рекоше, добили на употребу од сиротињског оца. Један чиновник се убио. Он је годинама примао враћене зајмове и издавао само признанице, а обвезнице је задржавао у благајни и тако је могао да троши туђ новац; камату је плаћао из свог џепа, а обвезнице је урачунавао као папире од вредности. Тако му је пошло за руком, да годинама вара своју претпостављену власт.

Султанова кујна. Данашњи турски султан троши на своју кујну годишње 500.000 фор. Толико се троши, да би се, као што турска пословица вели, могло од самих мрвица нахранити 1500 људи. На двору нема трапезарије. Кујне заузимају 3000 квадратних метара. Ту има стотинама кувара, паракувара, слугу и оних, што перу посуђе. Султан најрадије једе на ражњу печено месо, за тим у тепсији печено месо и овнујско печење. Нарочито султан воли зеље, које се набавља из свију крајева државе. Султан увек руча сам за сребрним столом, изузев, кад је званичан ручак. Како султан заповеди, да се отпочне ручак, унесе му управник кујне тај сребрни сто, а за њим доноси читав низ послужитеља разна јела, која се сва метну у један мах пред султана, који једе од кога му драго. Све чиније доносе се запечаћене на сто, и тек се пред султаном отварају печати.

Лажно драго камење. У Петровом Селу у тамишкој жупанији, дође нека пристојно одевена женска једном имућном грађанину тамошњем, и мољаше га сузним очима, да јој откупи последње добро њено — један дијамантски прстен, јер мора ићи у Нови Сад, где јој син лежи болан, преболан. Грађанину се ражали и купи прстен, који беше доста јевтин. Сутра дан се дознало, да је та жена преварила на тај начин, шест особа. Јер нити јој син лежи болестан у Новом Саду, нити су дијаманти били прави, него лажни, начињени од чешког стакла.

Кратке вести. У Будимпешти је око 150 учитеља са средњих школа држало збор, на ком се саветоваху о повишици своје плате. — Приликом последње демонстрације у загребачком позоришту затворена су четир ђака. Од ових је један осуђен на десет, а тројица на седам дана затвора. — У својој последњој седници, решила је трговачка и занатлијска комора осечка, да поради на том, да се у Осеку оснује трговачка академија. — У Лавову је умрьо познати пољски публициста, Владислав Голомберски. — Принца Ђорђа Радцивила у Немачкој ставили су због расипања под туторство. — У Филаделфији је умрьо неки Јосиф Шуберт, који је оставио за собом имање од 20 милијуна и 500.000 долара. Наследници су му пронађени. Они живе у у Европи. — У московском позоришту је скочила са највише галерије једна женска у партер, и на мах остала мртва. — Румунски краљ је поклонио румунским сиротим ђацима на клушком универзитету 100 фор. — У Кронштату се приликом избора општинских представника удружили Саси са Мађарима, те тако није ни један Румун изабран у варошко претставништво. — У Кетфелу у тамишкој жупанији је неки сељак на грозан начин измрцварио једног сиромашног покућара, и за тим га бацио у поток. Жандари су убицу предали суду. — Познати мађарски револуцијонар Кошут веома осуђује нови законски предлог о жупанијској реформи. — Чувени талијански композитор Маскањи лежи на самрти. — У Алгиру су веома овладали скакавци. Неки путници причају, да су их скакавци пратили 120 километара. — У Мадриду хоће радници да траже, да од сад раде дневно 8 часова. Уједно су решили да прославе свечано 1. мај; међутим бечки столари хоће да моле владу, да забрани у Бечу радничку славу 1. маја.

Трговина.

Нови Сад, 13. марта. На овдашњој житној пијаци промена је у толико, што је кукурузу скочила цена. Иначе је све по старом. Довоз је остао слаб. Цена је пшеници 8 фор., кукурузу 5 фор. 80 нов., јечму 6 фор. 20 нов., зоби 6 фор 50 н., наполици 7 фор. Све од 100 килограма.

Остали производи:
Лукац 1 фор. 30 нов.
Кромпир 3 фор. 50 нов.
Пасуљ бели 9 фор.
Пасуљ жути 8 фор. 50 нов.
Све од 100 килограма.
Са осталих пијаца:
Теоци 6—14 фор. од комада.
Јагањци 5—10 фор. по пару.
Свињи дебели 40—42 фор.
Свињи млади 37—39 фор.
Маст 52 фор.
Сланина 50 фор.
Све од сто килограма.

Најновије вести.

— Из Београда јављају, да се с компетентне стране пориче вест, да су Ристић и Пашић поднели пређашњем краљу Милану на потпис некакав уговор, који би важио, док краљ Александар не буде пунолетан.

— Из Будимпеште јављају, да агитација против реформе жупанијске самоуправе, све већма и већма узима маха. Тако је у Столном Београду држало варошко представништво седницу, у којој је решено са 27 против 19 гласова, да се влади пошље представка против законског предлога о тој реформи. — У Клужу је г. Угрон, један од вођа крајње левице, сазвао збор, који је решио, да се има све и сва употребити, да се нов законски предлог не оствари. Уједно је закључено, да се по већим варошима сазивају народни зборови, да се на њима, а тако исто и по жупанијским скупштинама покрене жива агитација против законског предлога владиног.

— Из Прага јављају, да су тамо Младочеси држали збор, на ком говорише вође младочешке странке Тилшер, Грегр и Херолд. Сва тројица одлучно порицаху, да је младочешка странка ма којој странци у државном већу понудила споразум. Херолд рече, да Младочеси не ће никад склапати савеза са Немцима, тим заклетим непријатељима славенским. Главна задаћа садањих младоческих посланика у сабору биће та, да покрену чешко питање, које мора бити решено.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Српско новосадско коло, по свирању народног свирца за клавир удесио Тихомир Остојић и приказао свом добротвору и учитељу сада колеги г. Јовану Грчићу, професору српске велике гимназије новосадске.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Новом Саду.

НАЈВЕЋЕ И НАЈУГЛЕДНИЈЕ КЊИЖАРСКО ИЗДАЊЕ У СРБА
30 табака највећег кварт-формата (620 страна)

Препоручујемо ово дивот-дело, које је најзгодније за поклоне при сваковрсним приликама.

ПЕВАНИЈА
ЦЕЛОКУПНА КЊИЖЕВНА ДЕЛА НАШЕГ НАЈВЕЋЕГ ПЕСНИКА
ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА
у двојаком издању по 80 табака највећег формата
знатно спуштене цене:

У лепе платнене корице увезано: „ИЗДАЊЕ ЗА НАРОД" **само 3 фор.** (а пређе 6 ф.). „ДИВОТ-ИЗДАЊЕ" **5 фор.** (а пређе 8 фор. 50 нов.) Или ко жели невезано може имати у свескама и то: „Издање за народ" у 10 свезака само 2 ф. „Дивот-издање" у 10 свезака само 3 ф. 50 н. — А ко жели може имати у следећем скупоценом повезу: у златним дивно израђеним корицама „Издање за народ" 4 фор. У златним дивно израђеним корицама „Дивот-издање" са златним обрезом (Goldschnitt) 6 фор. Ово дивот-издање је на најфинијој артији, боје слонове кости (Elfenbein-Farbe).

Ова знатно спуштена цена „Певаније" важи само за готов новац и без икаквих процената или приде.

СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋА.

ОГЛАСИ.

МАНУФАКТУРНА И ГВОЖЂАРСКО-СПЕЦЕРАЈСКА
ТРГОВИНА
МИШЕ НИКОЛИЋА
У ИНЂИЈИ
потребује једног мануфактуристу и једног гвожђарско-спецерајској струци вичног помоћника. — Ступити могу одма. 1—2

Шпецерајска и мешовите робе трговина
ВИЋЕ ГРУИЋА
У РУМИ 1—3
КОД „ТРИ ГЛАВЕ ШЕЋЕРА"
потребује једног млађег помоћника.

Потписани препоручује своје сложиште са великим избором најновијих шешира за госпође, девојке и девојчице, као и сламних шешира за мушке и дечаке, даље сунцобрана и кишобрана, по најјевтинијој фабричној цени. С поштовањем
Д. В. КРАУС
1—2 у Митровици.

Абацијски момак
(СУКНАР)
који је добар и вешт продавалац абацијског еспапа, може одма ступити у радњу
Милеве Ст. Јаковљевић,
3—3 **у Руми.**

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТОШЕ ВАСИЛИЋА
У МИТРОВИЦИ
потребује једног млађег спомоћника. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
КОСТЕ МАТИЋА
У ИРИГУ
потребује два добра спомоћника. Исти могу одмах ступити. 2—3

ШАНДОР ДИМИТРИЈЕВИЋ-ЧАКИЋ
У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА
препоручује
СВОЈА ИЗВРСНА
БЕЛА, ЦРНА И ШИЛЕР
ВИНА
ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ. 3—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.